

Lesibúningur

Nú ið so nógv kjak er um, nær ið byrjað skal verða við donskum í føroyska fólkskúlanum, er kanska ikki av leið at gera vart við hjáurslit av eini lesiskanning á Venjingarskúlanum í mars 1969 og 1970. (Lesiroyndin er til

skjals sum standardiserað trúnadartilfar hjá landskúlasálarfrøðinginum).

Flestar búningarkanningar hava verið skipaðar so, at tær bert bera saman úrslitini í hvørjum aldursbólki sær. Henda lesiroyndin er

tað øðrvísi, at hon er tann sama fyri allar aldursbólkar, við tað at byrjað verður við heilt lottum teksti, sum so liðandi gerst torførari. Royndin er at vita, hvussu nógv og hvussu rætt ið børn duga at lesa í 2 minuttir. Sostatt ber her eisini til at bera aldursbólkar saman.

Úrslitið hjá hvørjum barni sær er prikkað inn á

talvur, har lesirættleikin er settur upp eftir og lesiskjót-leikin yvireftir. Í 1. flokki liggur rættleikin í flestum førum lágt umframt tað, at tað stendur so sum so til við skjótaleikanum. Rættleikin kann sum heild sjáldan sigast at vera góður í hesi royndini, fyrr enn komið er upp um eini 150 orð teir 2 minuttirnar, ella við øðrum orðum, sum royndin visir hjá flestum børnum í 4. flokki. (Gevið getur, at royndin er í marsmánað, t.e. móti enda á skúlaárinum).

Við at geva getur eftir mislestrinum (hvussu langt niðureftir prikkarnir ganga) fáa vit eina ábending um eina broyting, eitt framstig í førleikanum um 10-ára aldur ella so, har ið serliga tann tyngri helmingurin av næmingunum skiftir frá at gita seg til tað lisna til sjálvst tað at duga at lesa.

Skúlafólk vita um aðrar fatanarbroytingar, sum fara fram um 10-ára aldur.

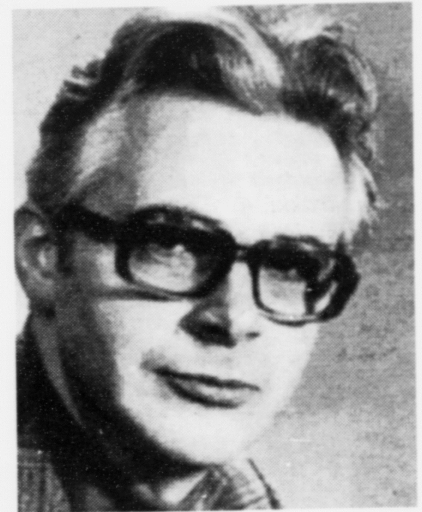
Danski sálarfrøðingurin Henning Meyer vildi ikki trúgva sínum egnu eygum, tá ið hann sá úrslitið av sínum royndum um, hvussu drúgt minni ið børn hava, „auditiv spændvidde“, sum hann kallaði tað. Tað, ið hann miðaði ímóti, var við at nevna færri ella fleiri töl sum børn skuldu taka upp aftur eftir minninum, at fáa eina ábending um, hvussu long orð, ið børn kunnu lesa uttan at hava gloymt byrjanina, aðrenn tey vóru komnir til endan í orðinum. Kanningin visti ikki bara ein steðg, men afturgongd eitt tíðarskeið upp ímóti 10-ára aldri (t.e. í 3. skúlaári, har ið vit, sum er, óheppiliga byrja at lesa fyrsta fremmandamálið, danskt). Frá 10-ára aldri tekur fatanarmeningin aftur dik á seg.

Ein av mongum ymskum intelligensskanningum, sum ber saman úrslitið aldursbólk fyri aldursbólk, er „Raven's Progressive Matrices“. Men við tað at uppgáurnar eisini her eru tær somu fyri allar aldursbólkar, ber eisini til at bera teir saman. Tað hevur undirritaði gjørt (Intelligensbúning og intelligensmát. Serpent úr Skúlablaðnum 1968). Og hetta úrslitið bendir á tað sama: um 10-ára aldur kemur stígur í menningartilgongdina, eitt sindur hjá gløggum børnum enn hjá øðrum. Síðan tekur menningin aftur dik á seg.

Her er saman við øðrum ábendingum øll grund til at halda, at tað stutt sagt hendir ein broyting í fatanartilgongdini hjá børnum um 10-ára aldur.

Skúlafólk hava langt síðan lagt merki til hetta sama, at í 4. skúlaári ber til á annan hátt enn frammanundan at fara undir lærigreinar, sum krevja sjálvstøðuga fatan. Hyggið bert at lesiætlanunum, hvørjar lærigreinar, ið altið hava biðað til tá.

Eisini í londunum uttan um okkum (sjálvt í føroyingum avgerandi fyridømi, Danmark) tykja skúlafólk at

vera komin til ta niðurstøðu, at óráð eru at byrja lesing í øðrum máli enn móðurmálinum fyrr enn um 10-ára aldur, t.e. sum er í 4. skúlaári. Og her batir ikki at flyta skúlabyrjan niður í 6-ára aldur og so siga, at 3 ára skúlagongd er nóg mikið til at náa 10-árástøði.

Tað batir einki at hála í bløðurnar at fáa veltuna at vaksa skjótari.

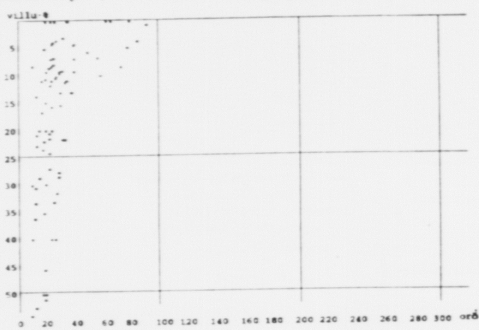
Summi børn koma fyrr á lagið at lesa, einstøk enn tá aðrenn tey fara í skúla. Men fjøldin av børnum ger tað ikki fyrr enn við 10-ára-menningini - tað sama nær ið byrjað verður - t.e. við sjálvum tí at lesa; eg meini ikki við at stava seg iðgjøgnum ein tekst, men at lesa, fata tað lisna.

Tá ið hildið verður, at áður dugdu (øll) børn at lesa yngri enn so, sum misminni vera uppi. Tað er ikki fjøldin, men tey fáu, sum tíðliga komu á lagið, ið minnst hetta. Hvussu mong ella fá tey vóru, er torførari at minnst so mong ár aftaná.

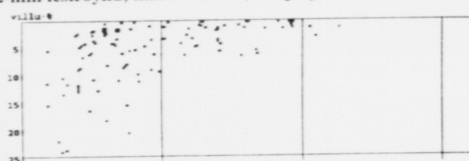
Ein spurningur er so, hvat tað skal vera gott fyri at spilla tíð upp á undirvísing í lesing, aðrenn so mong børn eru búgvin til at taka við undirvísingini. Verður biðað, koma tey bert so mikið skjótari á lagið, tá ið gongd er komin á. Tímarnir í 1. flokki høvdu ivaleyst betur farið til at læra at tosa móðurmálið. Tað eru 7-ára børn búgvin til, tó at tey, so sum Hervor Jakupsen nýliga so dyggiliga váttaði, ikki longur duga. Við hesum er ikki sagt, at vit eiga at forða børnum, sum eru búgvin at lesa. Líkt er til, at tað er okkurt sum hetta, ið danskir skúlar eru komnir eftir. Lagið, nú gølan hevur tikið seg upp um, hvussu illa donsk børn í 3. flokki skulu duga at lesa samanborið við onnur, at hin niðurstøðan av kanningini so púra stutt verður burturtagd, at tey duga líka væl sum í øðrum londum at lesa, tá ið skúlagongdin endar.

Jeffrei Henriksen

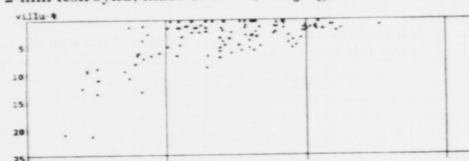
2-min lesiroynd, mars 1969-70, Venjingarskúlin 1. flokkur

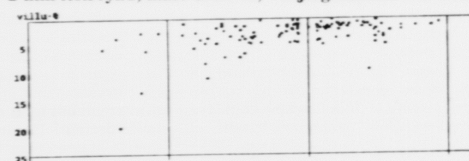
2-min lesiroynd, mars 1969-70, Venjingarskúlin 2. flokkur

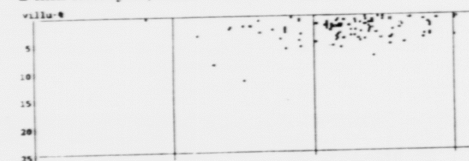
2-min lesiroynd, mars 1969-70, Venjingarskúlin 3. flokkur

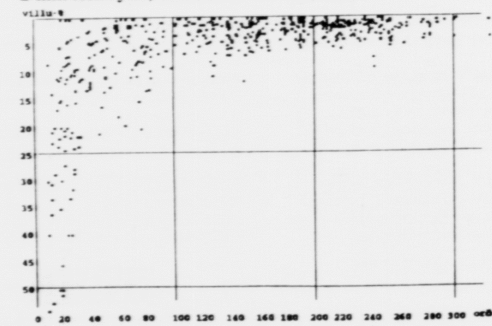
2-min lesiroynd, mars 1969-70, Venjingarskúlin 4. flokkur

2-min lesiroynd, mars 1969-70, Venjingarskúlin 5. flokkur

2-min lesiroynd, mars 1969-70, Venjingarskúlin 1.-5. flokkur

Hjálparfólk

Søkt verður eftir einum hjálparfólki at byrja 1. apríl, 40 tímar um vikuna

Vit eru ein vøggustova við 32 børnum.

Starvið er á eini stovu við 11 børnum, 1 pedagogi og 2 hjálparfólkum.

Tú ert meira enn 20 ár, hevur royndir frá líknandi arbeiði og dugir at arbeiða sjálvstøðugt.

Løn sambært Føroya Pedagogfelag.

Skrivlig umsókn innan 17. mars.

Nærri upplýsingar fáast við at venda sær til stovnin, tlf. 13131.

Gleða okkum at hoyra frá tær.

Vit á Vætrastovu.

Vøggustovan á Konmansmýru

Hoyviksvegur 41 B
100 Tórshavn - Tlf. 13131

